

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова вченої ради юридичного факультету

[Handwritten signature]
професор Віталій ВДОВІЧЕН

Протокол № 1 від 29 серпня 2023

ПРОГРАМА
УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ
здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Право» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право,
ОПП «Медіація» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право,
ОПП «Міжнародне право» спеціальності 293 Міжнародне право галузі знань
29 Міжнародні відносини

ЧЕРНІВЦІ, 2023

Загальні положення

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти регулюється Законом України «Про вищу освіту», Положенням про організацію освітнього процесу (затвердженим Вченою радою університету ЧНУ ім. Ю. Федьковича 30.09.2019 р., протокол № 9), Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії (затвердженим Вченою радою університету ЧНУ ім. Ю. Федьковича 25.05.2020 р., протокол № 5), Положенням про технологію електронного навчання в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (затвердженим Вченою радою університету ЧНУ ім. Ю. Федьковича 24.04.2018 р., протокол № 5), Правилами академічної доброчесності в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (2019 р.).

Атестація випускників, які здобувають ступінь вищої освіти магістра, здійснюється екзаменаційною комісією на підставі оцінки рівня загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання здобувачів, передбачених освітніми програмами Право за спеціальністю 081 Право, Медіація за спеціальністю 081 Право та Міжнародне право спеціальністю 293 Міжнародне право для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Підсумкова атестація передбачена освітньо-професійними програмами «Право», «Медіація», «Міжнародне право» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка проводиться у вигляді університетського атестаційного іспиту у формі комп'ютерного тестування за принципами ЗНО.

Підсумкова атестація здобувачів ОПП «Право» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, включає перевірку загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання з наступних обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми: «Верховенство права: методологія тлумачення і застосування», «Європейська конвенція з прав людини і основоположних свобод: Методологія тлумачення і застосування», «Alternative Dispute Resolution Tools» (Інструменти альтернативного вирішення спорів), «Професійна відповідальність правника», «Публічне право: методологія тлумачення і застосування», «Приватне право: методологія тлумачення і застосування», «Кримінальне право: методологія тлумачення і застосування», «Антикорупція і доброчесність», «Механізми захисту прав людини».

Підсумкова атестація здобувачів ОПП «Медіація» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, включає перевірку загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання з наступних обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми: «Верховенство права: методологія тлумачення і застосування», «Європейська конвенція з прав людини і основоположних свобод: методологія тлумачення і застосування», «Alternative Dispute Resolution Tools» (Інструменти альтернативного вирішення спорів), «Професійна відповідальність правника-медіатора», «Публічне право: методологія тлумачення і застосування», «Медіація як цінність», «Приватне право: методологія тлумачення і застосування», «Кримінальна юстиція», «Антикорупція і доброчесність», «Механізми захисту прав людини».

Підсумкова атестація здобувачів ОПП «Міжнародне право» спеціальності 293 Міжнародне право галузі знань 29 Міжнародні відносини включає перевірку загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання з наступних обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми: «Верховенство права: методологія тлумачення і застосування», «Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: методологія тлумачення і застосування», «Методологія наукових

досліджень з теорії та практики міжнародного права», «Професійна відповідальність правника», «Публічне право: методологія тлумачення і застосування», «Приватне право: методологія тлумачення і застосування», «Міжнародне кримінальне право», «Структура ЄС», «Міжнародне комерційне право», «Міжнародне сімейне право», «Міжнародне фінансове право», «Академічне юридичне письмо (Academic Legal writing)», «Громадянство в ЄС».

Форма університетського атестаційного іспиту – комп'ютерне тестування за принципами ЗНО – уможливує реальне дотримання академічної доброчесності усіма особами, що його складатимуть.

Тест для кожної особи, яка навчається за ОПП «Право» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, ОПП «Медіація» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, ОПП «Міжнародне право» спеціальності 293 Міжнародне право галузі знань 29 Міжнародні відносини і складатиме університетський атестаційний іспит, буде сформований комп'ютерною програмою методом випадкової вибірки завдань та складатиметься із 100 окремих завдань: 80 завдань-тестів для заміру знання і розуміння здобувачем права та 20 завдань-кейсів на застосування здобувачем права, також адаптованих для комп'ютерного оцінювання.

Особливістю компонування 80 тестових завдань першої частини тесту є те, що у них будуть рівномірно представлені усі обов'язкові компоненти освітніх програм та 20 завдань-кейсів.

Всього тестова база університетського іспиту нараховуватиме 700 тестових завдань.

Атестація завершується видачою документу встановленого зразка про присудження ступеня магістра за відповідною освітньою програмою та спеціальністю.

Підсумкова атестація здійснюється відкрито і публічно.

Критерії оцінювання відповідей здобувачів під час університетського атестаційного іспиту

Відповідно до *Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії*, затвердженого Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича 25 квітня 2020 року, оцінювання результатів складання університетського атестаційного іспиту здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в університеті системою контролю знань: за національною (4 бальною) шкалою, 100 бальною університетською та шкалою ЄКТС.

Питома вага однієї правильної відповіді на кожне із 80 завдань тестів першого типу складає 0,75 бала. Максимально можливий результат особи, яка складає університетський атестаційний іспит, за відповіді на тестові завдання цього блоку може скласти 60 балів. Питома вага однієї правильної відповіді на кожне із 20 завдань-кейсів складає 2 бали. Максимально можливий результат особи, яка складає університетський атестаційний іспит, за відповіді на тестові завдання – кейси, може скласти 40 балів.

Для виставлення підсумкової оцінки особі, яка складає університетський атестаційний іспит, застосовується кумулятивний метод (додавання одержаних результатів за обидві частини тесту).

Повторне складання (перескладання) університетського атестаційного іспиту з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	F (0-49)	незадовільно

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА

Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Право» спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право

I. Верховенство права: методологія тлумачення і застосування

1. Верховенство права як цінність.
2. Природа (властивості) верховенства права.
3. Ознаки (форми прояву) верховенства права.
4. Поняття принципу верховенства права та його елементу.
5. Офіційне тлумачення принципу верховенства права Венеційською Комісією у спеціальній доповіді «Верховенство права» на 86-му пленарному засіданні Комісії 25-26 березня 2011 року та його особливості.
6. Загальна характеристика Еталонних тестів (мірила верховенства права), ухвалених Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні 11-12 березня 2016 року.
7. Законність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
8. Юридична визначеність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
9. Запобігання зловживанню (надужиттю) повноваженнями як елемент принципу верховенства права та його зміст.
10. Рівність перед законом і недискримінація як елемент принципу верховенства права та його зміст.
11. Доступ до правосуддя як елемент принципу верховенства права та його зміст.
12. Запобігання корупції та конфлікту інтересів як елемент принципу верховенства права та його зміст.
13. Прецедентна практика тлумачення та застосування ЄСПЛ принципу верховенства права: новітні тенденції та особливості.
14. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ прав людини і основоположних свобод як реалізація принципу верховенства права.
15. Верховенство права як загальний принцип міжнародного і національного права.

Рекомендована література

1. Верховенство права. Доповідь, схвалена Венеціанською комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) на основі коментарів, що їх надали: пан Пітер Ван Дайк (член Комісії, Нідерланди), пані Грет Галлер (член Комісії, Швейцарія), пан Джефрі Джауел (член комісії, Велика Британія) та пан Коарло Туорі (член комісії, Фінляндія). *Право України*, 2011. № 10. С.168-184.
2. Мірило правовладдя. Ухвалено Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні (Венеція, 11-12 березня 2016 року). Схвалено Комітетом Міністрів (на рівні їх заступників) на 1263-му засіданні (6-7 вересня 2016 року). Схвалено Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи на 31-й сесії (19-21 жовтня 2016 року). Коментар. Глосарій. Пер. з англ. Сергія Головатого. Страсбург, 18 березня 2016 р. Дослідження № 711/2013. 164с.
3. Гаудер Пол. Верховенство права в реальному світі / Пол Гаудер; [пер.з англ.: Д. Вовк, В. Гончаров та ін.; кер. проекту Д. Лученко; наук. ред. Д. Вовк]. Харків: Право, 2018. 392 с.
4. Мірило верховенства права (правовладдя) національного рівня: практика України (Rule of law Checklist at national level: case of Ukraine) / за заг. ред. М.Козюбри, упорядники та автори коментарів: В.Венгер, А.Засць, Є.Зверев, М.Козюбра, Ю.Матвеева, О.Цельєв; Центр дослідження проблем верховенства права та його втілення в національну практику України Національного університету «Києво-Могилянська академія». Київ, 2020.144 с.

II. Європейська конвенція з прав людини: методологія тлумачення ізастосування

1. Зміст методології та принципів тлумачення ЄСПЛ Європейської конвенції про захист людських прав і основоположних свобод.
2. Правова природа рішень ЄСПЛ: «прецедентне право» чи *прецедент на практика*?
3. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ людських прав і основоположних свобод.
4. Поняття підстави та порядок звернення до Європейського суду з прав людини.
5. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини.
6. Порядок тлумачення поняття «право на життя» у практиці ЄСПЛ.
7. Порядок тлумачення поняття «заборона катувань» у практиці ЄСПЛ.
8. Порядок тлумачення поняття «приватне та сімейне життя» у практиці ЄСПЛ.
9. Поняття заборони рабства та примусової праці в рішеннях Європейського суду з прав людини.
10. Поняття права на свободу в рішеннях Європейського суду з прав людини.
11. Поняття вичерпання національних засобів правового захисту як умова звернення до міжнародних судових органів в концепції права ЄСПЛ.
12. Правовий статус Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.
13. Застосування принципу пропорційності та забезпечення рівноваги інтересів у тлумаченні права ЄСПЛ.
14. Фактор врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права у тлумаченні права ЄСПЛ.
15. Застосування доктрини зворотної дії закону в практиці Європейського суду з прав людини.

Рекомендована література

1. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб./ Т.І.Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. Київ: Алерта, 2014. 488с.
2. Європейська конвенція з прав людини: URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ukr.
2. І.Татарчук, Т.Дяків Європейське право (Право Європейського Союзу). Київ: Центр учбової літератури, 2021. 158 с.

III. Alternative Dispute Resolution Tools Інструменти альтернативного вирішення спорів

1. Місце інструментів альтернативного вирішення спорів в системі захисту людських прав, свобод та інтересів.
2. Природа (властивості) інструментів альтернативного вирішення спорів.
3. Природа (властивості) та ознаки правового конфлікту (спору).
4. Типи правових конфліктів та управління ними.
5. Етичні стандарти правника та етичні стандарти медіатора.
6. Поняття, природа та моделі відновного правосуддя як інструменту альтернативного вирішення спорів.
7. Поняття, природа та моделі медіації як інструменту альтернативного вирішення спорів.
8. Поняття, природа та моделі переговорів як інструменту альтернативного вирішення спорів.
9. Поняття, природа та особливості міжнародного комерційного арбітражу як інструменту альтернативного вирішення спорів.
10. Поняття, природа та особливості третейського судочинства як

інструменту альтернативного вирішення спорів.

11. Поняття, природа та моделі гідридних (колаборативних)процедур як інструментів альтернативного вирішення спорів.
12. Основні критерії арбітрабельності спорів та їх особливості.
13. Основні критерії медіабельності спорів та їх особливості.
14. Основні особливості правових статусів судді, арбітра та медіатора.
15. Міжнародні та національні правові стандарти медіації.

Рекомендована література

1. Альтернативні способи вирішення спорів: навчальний посібник./ [М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко]; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.
2. Альтернативні способи вирішення спорів: підручник./ за заг. ред. Ю.Д.Притики. [Кол. авторів Ю.Д.Притика, Р.Ю.Ханик-Посполітак, С.О.Кравцов та ін.]; Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.
3. Вступ до альтернативного вирішення спорів: навчальний посібник / Г.В. Анікіна, Ю.В.Білоусов, [та ін.]; під ред. У.Хелльмана, Н.Л.Бондаренко- Зелінської. Хмельницький: Хмел. ун-т управл. і права, 2017. 234 с.
4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с.

IV. Професійна відповідальність правника

1. Міжнародні та європейські стандарти професійної діяльності та відповідальності правника
2. Стандарт незалежності в професійній діяльності правника
3. Стандарт добросовісності в професійній діяльності правника
4. Стандарт об'єктивності в професійній діяльності правника
5. Стандарт справедливості в професійній діяльності правника
6. Стандарт відданості верховенству права та правам людини в професійній діяльності правника
7. Вимоги щодо несумісності у професійній діяльності правника
8. Конфіденційність та збереження професійної таємниці
9. Конфлікти інтересів та шляхи їх подолання у професійній діяльності правника
10. Етичні засади здійснення медіації
11. Професійна відповідальність правника-медіатора
12. Дисциплінарна відповідальність судді за порушення етичних стандартів
13. Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення етичних стандартів
14. Дисциплінарна відповідальність прокурора за порушення етичних стандартів
15. Дисциплінарна відповідальність нотаріуса за порушення етичних стандартів

Рекомендована література

1. Бандурка О. М. Юридична деонтологія: підруч. для вищ. закл. освіти МВС України / О. М. Бандурка, О. Ф. Скакун; Національний ун-т внутрішніх справ. Х.: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2017. – 336 с.
2. Бевзюк І. М. Професійна комунікативна компетентність майбутнього прокурора: навч. посіб. / І. М. Бевзюк, Л. М. Ширяєва; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К.: Правова єдність: Алерта, 2018. – 223 с.
3. Бралатан В. П. Професійна етика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко; Вінниц. держ. аграр. ун-т. – К.: Центр учбової л-ри, 2019. 251 с.

4. Гусарев С. Д. Юридична деонтологія: навч. посібник / С. Д. Гусарев, О.М. Карпов; Національна академія внутрішніх справ України. К.: [б.в.], 2018. 156 с.
5. Лозовой В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовой, О. В. Петришин; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2014. 172 с.
6. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилук, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.

V. Публічне право: методологія тлумачення і застосування

1. Методологія тлумачення та застосування інструментів публічного адміністрування
2. Методологія тлумачення та застосування адміністративної процедури в публічному праві
3. Методологія тлумачення та застосування принципу верховенства права і проблеми його забезпечення в Україні
4. Методологія тлумачення та застосування принципу законності та принципу правомірності в публічно-правових відносинах
5. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади
6. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина
7. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України
8. Службове право: питання теорії та методології. Публічна служба: правова природа та аксіологічний вимір
9. Конституційні підстави обмеження прав людини: особливості застосовування
10. Правова концепція адміністративного деліктного права
11. Методологія тлумачення та застосування принципів адміністративного судочинства України
12. Методологія тлумачення та застосування Європейських стандартів адміністративного судочинства
13. Аксіологічні аспекти юридичної відповідальності в сфері публічно-правових відносин
14. Особливості провадження в справі про адміністративний проступок
15. Правовий інструментарій судового та позасудового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень

Рекомендована література

1. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.]; за заг. ред. Н.Б.Писаренко. Харків: Право, 2019.190 с.
2. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / за заг. ред. Н. П.Матюхіної. Харків: Право, 2018. 172 с.
3. Основи публічного права України: навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред.к.ю.н., проф. А.Ю. Олійника, к.ю.н., доц. М.І. Кагадія. Київ: КНУТД; Дніпро: Ліра ЛТД, 2017. 448 с.
4. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка Володимира. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Геннадія. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ: ВД «Дакор», 2022.1256 с.

VI. Приватне право: методологія тлумачення і застосування

1. Загальне вчення про правові категорії методології і застосування приватного права
2. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють предметну сферу приватноправових відносин
3. Методологія і застосування норм приватного права, що визначають правовий статус учасників приватноправових відносин
4. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері права власності в Україні
5. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері захисту особистих немайнових благ
6. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері відшкодування шкоди та притягнення особи до відповідальності
7. Методологічні форми застосування учасниками суспільних правовідносин норм приватного права у процесі реалізації правових приписів у класичний (традиційний) спосіб чи за допомогою цифрових (електронних) засобів комунікації
8. Методика застосування норм приватного права у сфері інтелектуальної власності: методологічні аспекти правореалізації з врахуванням останніх
9. Методологічні підходи до тлумачення умов цивільно-правових договорів.
10. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини про передачу майна у власність.
11. Методологія та методика застосування норм приватного права щодо виконання договорів в сфері надання фінансових послуг.
12. Методологія і методика застосування норм приватного права у сфері договорів про передачу майна у користування.
13. Методика застосування норм приватного права, що регламентують порядок належного виконання договорів про надання юридичних та фактичних послуг.
14. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини в сфері найманої праці.
15. Методика застосування правової конструкції договору в сімейних відносинах

Рекомендована література

1. Гриняк А. Б. Оновлення договірної регуляції приватноправових відносин в Україні: монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка, О. О. Кота, М. Д. Пленюк. Київ: НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 488 с.
2. Майданик Н. Р. Загальні положення методології вирішення цивільного спору судом. Теоретико-методологічні підходи до розуміння приватного права в сучасних умовах. *Приватне право і підприємництво*. 2019. С. 38-42.
3. Харитонова О. І. Приватне право як концепт. Том 3. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру: Фенікс 2019, 752 с.

VII. Кримінальне право: методологія тлумачення і застосування

1. Методологічні засади дослідження практики здійснення кваліфікації кримінальних правопорушень
2. Методологічні засади дослідження практики застосування покарання
3. Методологічні засади дослідження обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство
4. Методологічні засади дослідження практики застосування заходів медичного характеру та примусового лікування
5. Методологічні засади дослідження практики застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб
6. Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону життя особи
7. Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону здоров'я особи
8. Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону волі, честі та гідності особи
9. Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону статевої свободи та статевої недоторканості особи
10. Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону власності
11. Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону громадської безпеки
12. Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону громадського порядку
13. Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону моральності
14. Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону у сфері службової діяльності
15. Методологія тлумачення та застосування норм, що забезпечують кримінально-правову охорону у сфері професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Рекомендована література

- 1 Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : наук.-практ. комент. / А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан, С. С. Чернявський та ін .; Київ : Норма права, 2022. 278 с
- 2 Мовчан Р. О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми : монографія. Київ : Норма права, 2022. С. 186-187
- 3 Литвинов О. М. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України : навч. посіб.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 448 с.
- 4 Панов М. І. Проблеми методології науки кримінального права : вибр. наук. пр. М. І. Панов ; [уклад.: Г. М. Анісімов, В. В. Гальцова ; передм. О. В. Петришина, В. І. Борисова]. Харків : Право, 2018. 472 с.
- 5 Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, В.Я. Борисов та ін., за ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова. 6-те видане, перероблене і доповнення. Харків: Право, 2020. 584 с.
- 6 Кримінальне право України: Особлива частина : підручник. В.Я. Тацій, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 6-те вид., перероб. і допов. Харків. : Право, 2020. 768 с.
- 7 Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України /упоряд. С.Г. Туманов. Харків: Право, 2019. 792 с.

VIII. Антикорупція і доброчесність

1. Корупція як глобальне явище.
2. Причини корупції.
3. Види корупції.
4. Наслідки корупції.
5. Механізми протидії корупції.
6. Суб'єкти протидії корупції.
7. Концепції доброчесності та етики.
8. Доброчесність в освіті.
9. Методи вимірювання корупції.
10. Протидія корупції в публічному секторі.
11. Комплаєнс як інструмент протидії корупції в приватному секторі.
12. Роль громадянського суспільства у протидії корупції.
13. Корупція та права людини.
14. Система викриття корупційних правопорушень і захист викривачів.
15. Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
2. Антикорупція та доброчесність: навчально-методичний комплекс дисципліни. Київ, 2023. 306 с.
3. Гвоздецький В.Д. Організаційно-правові засади запобігання і протидії корупції в Україні : монографія. Київ : МП Леся, 2018. 592 с.
4. Запобігання корупції : підручник / Б.М. Головкін, В.Ф. Оболенцев, М.В. Романов та ін.; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2019. 296 с.
5. Трепак В. М. Протидія корупції в Україні: теоретико-прикладні проблеми: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 444 с.
6. Доброчесність та етика. Навчальний посібник. Серія університетських модулів. Організація Об'єднаних Націй. Відень. 2021. https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Teaching_Guide_final_UKR.pdf

IX. Механізм захисту прав людини

1. Правовий механізм захисту інвестиційних проєктів
2. Механізм захисту прав на землю фізичних та юридичних осіб
3. Механізм захисту права інтелектуальної власності
4. Механізми захисту від несправедливого судочинства і справедлива сатисфакція
5. Механізми захисту приватних інтересів
6. Механізми захисту публічних інтересів
7. Механізм захисту персональних даних
8. Механізм захисту права на шлюб
9. Механізм захисту права на життя
10. Механізм захисту права на охорону здоров'я
11. Механізм захисту прав біженців та мігрантів
12. Механізм захисту права на свободу вираження поглядів
13. Механізм захисту прав призовників, військовозобов'язаних та резервістів
14. Механізм вирішення колізій у правовому регулюванні
15. Механізм захисту права на гендерну рівність

Рекомендована література

1. Механізм захисту прав людини в Україні / під заг. Ред.. Є.Б. Кубка. К. : ПрАТ «Юридична практика», 2016. 656 с.
2. Ломжець Ю. Права людини та їх захист у сучасних реаліях : навчальний посібник. Одеса : Гельветика, 2020. 208 с.
3. Міхальов В.О. Права людини в Україні : навчально-методичний посібник. Одеса : Гельветика, 2020. 122 с.
4. Тертишник В.М. Права і свободи людини: навчальний посібник. Київ : Алерта, 2022. 432 с.
5. Наливайко Л., Степаненко К., Щербина Є. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник /. Дніпро : ДДУВС, 2020. 260 с.

Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП Медіація спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право

І. Верховенство права: методологія тлумачення і застосування

1. Верховенство права як цінність.
2. Природа (властивості) верховенства права.
3. Ознаки (форми прояву) верховенства права.
4. Поняття принципу верховенства права та його елементу.
5. Офіційне тлумачення принципу верховенства права Венеційською Комісією у спеціальній доповіді «Верховенство права» на 86-му пленарному засіданні Комісії 25-26 березня 2011 року та його особливості.
6. Загальна характеристика Еталонних тестів (мірила верховенства права), ухвалених Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні 11-12 березня 2016 року.
7. Законність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
8. Юридична визначеність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
9. Запобігання зловживанню (надужиттю) повноваженнями як елемент принципу верховенства права та його зміст.
10. Рівність перед законом і недискримінація як елемент принципу верховенства права та його зміст.
11. Доступ до правосуддя як елемент принципу верховенства права та його зміст.
12. Запобігання корупції та конфлікту інтересів як елемент принципу верховенства права та його зміст.
13. Прецедентна практика тлумачення та застосування ЄСПЛ принципу верховенства права: новітні тенденції та особливості.
14. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ прав людини і основоположних свобод як реалізація принципу верховенства права.
15. Верховенство права як загальний принцип міжнародного і національного права.

Рекомендована література

1. Верховенство права. Доповідь, схвалена Венеціанською комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) на основі коментарів, що їх надали: пан Пітер Ван Дайк (член Комісії, Нідерланди), пані Грет Галлер (член Комісії, Швейцарія), пан Джефрі Джауел (член комісії, Велика Британія) та пан Коарло Туорі (член комісії, Фінляндія). *Право України*, 2011. № 10. С.168-184.
2. Мірило правовладдя. Ухвалено Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні (Венеція, 11-12 березня 2016 року). Схвалено Комітетом Міністрів (на рівні їх заступників) на 1263-му засіданні (6-7 вересня 2016 року). Схвалено Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи на 31-й сесії (19-21 жовтня 2016 року). Коментар. Глосарій. Пер. з англ. Сергія Головатого. Страсбург, 18 березня 2016 р. Дослідження № 711/2013. 164с.

3. Гаудер Пол. Верховенство права в реальному світі / Пол Гаудер; [пер.з англ.: Д. Вовк, В. Гончаров та ін.; кер. проекту Д. Лученко; наук. ред. Д. Вовк]. Харків: Право, 2018. 392 с.
4. Мірило верховенства права (правовладдя) національного рівня: практика України (Rule of law Checklist at national level: case of Ukraine) / за заг. ред. М.Козюбри, упорядники та автори коментарів: В.Венгер, А.Заєць, Є.Зверев, М.Козюбра, Ю.Матвеева, О.Цельєв; Центр дослідження проблем верховенства права та його втілення в національну практику України Національного університету «Києво-Могилянська академія». Київ, 2020.144 с.

II. Європейська конвенція з прав людини: методологія тлумачення ізастосування

- 1.Зміст методології та принципів тлумачення ЄСПЛ Європейської конвенціїпро захист людських прав і основоположних свобод.
- 2.Правова природа рішень ЄСПЛ: «прецедентне право» чи *прецедент на практика*?
- 3.Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ людських прав і основоположних свобод.
- 4.Поняття підстави та порядок звернення до Європейського суду з правлюдини.
- 5.Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини.
- 6.Порядок тлумачення поняття «право на життя» у практиці ЄСПЛ.
- 7.Порядок тлумачення поняття «заборона катувань» у практиці ЄСПЛ.
- 8.Порядок тлумачення поняття «приватне та сімейне життя» у практиціЄСПЛ.
- 9.Поняття заборони рабства та примусової праці в рішеннях Європейськогосуду з прав людини.
- 10.Поняття права на свободу в рішеннях Європейського суду з прав людини. 11.Поняття вичерпання національних засобів правового захисту як умова.
11. Звернення до міжнародних судових органів в концепції права ЄСПЛ.
12. Правовий статус Урядового уповноваженого у справах Європейського судуз прав людини.
13. Застосування принципу пропорційності та забезпечення рівноваги інтересіву тлумаченні права ЄСПЛ.
14. Фактор врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципівміжнародного права у тлумаченні права ЄСПЛ.
15. Застосування доктрини зворотної дії закону в практиці Європейського судуз прав людини.

Рекомендована література

- 1.Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб./ Т.І.Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. Київ: Алерта, 2014. 488с.
- 2.Європейська конвенція з прав людини: URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ukr.
- 3.І.Татарчук, Т.Дяків Європейське право (Право Європейського Союзу). Київ: Центр учбової літератури, 2021. 158 с.

III. Alternative Dispute Resolution Tools Інструменти альтернативного вирішення спорів

1. Місце інструментів альтернативного вирішення спорів в системізахисту людських прав, свобод та інтересів.
2. Природа (властивості) інструментів альтернативного вирішенняспорів.
3. Природа (властивості) та ознаки правового конфлікту (спору).
4. Типи правових конфліктів та управління ними.
5. Етичні стандарти правника та етичні стандарти медіатора.
6. Поняття, природа та моделі відновного правосуддя як інструменту альтернативного вирішення спорів.
7. Поняття, природа та моделі медіації як інструменту

альтернативного вирішення спорів.

8. Поняття, природа та моделі переговорів як інструменту альтернативного вирішення спорів.

9. Поняття, природа та особливості міжнародного комерційного арбітражу як інструменту альтернативного вирішення спорів.

10. Поняття, природа та особливості третейського судочинства як інструменту альтернативного вирішення спорів.

11. Поняття, природа та моделі гідридних (колаборативних) процедур як інструментів альтернативного вирішення спорів.

12. Основні критерії арбітрабельності спорів та їх особливості.

13. Основні критерії медіабельності спорів та їх особливості.

14. Основні особливості правових статусів судді, арбітра та медіатора.

15. Міжнародні та національні правові стандарти медіації.

Рекомендована література

1. Альтернативні способи вирішення спорів: навчальний посібник./ [М.Я.Білак, Ю.Д.Притика, О.М.Спектор, М.М.Хоменко]; за заг. ред. Ю.Д.Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.

2. Альтернативні способи вирішення спорів: підручник./ за заг. ред. Ю.Д.Притики. [Кол. авторів Ю.Д.Притика, Р.Ю.Ханик-Посполітак, С.О.Кравцов та ін.]; Київ: ВД «Дакор», 2021. 436 с.

3. Вступ до альтернативного вирішення спорів: навчальний посібник / Г.В. Анікіна, Ю.В.Білоусов, [та ін.]; під ред. У.Хелльмана, Н.Л.Бондаренко- Зелінської. Хмельницький: Хмел. ун-т управл. і права, 2017. 234 с.

4. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с.

IV. Професійна відповідальність правника-медіатора

1. Міжнародні та європейські стандарти професійної діяльності та відповідальності правника

2. Стандарт незалежності в професійній діяльності правника

3. Стандарт добросовісності в професійній діяльності правника

4. Стандарт об'єктивності в професійній діяльності правника

5. Стандарт справедливості в професійній діяльності правника

6. Стандарт відданості верховенству права та правам людини в професійній діяльності правника

7. Вимоги щодо несумісності у професійній діяльності правника

8. Конфіденційність та збереження професійної таємниці

9. Конфлікти інтересів та шляхи їх подолання у професійній діяльності правника

10. Етичні засади здійснення медіації

11. Професійна відповідальність правника-медіатора

12. Дисциплінарна відповідальність судді за порушення етичних стандартів

13. Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення етичних стандартів

14. Дисциплінарна відповідальність прокурора за порушення етичних стандартів

15. Дисциплінарна відповідальність нотаріуса за порушення етичних стандартів

Рекомендована література

1. Бандурка О. М. Юридична деонтологія: підруч. для вищ. закл. освіти МВС України / О. М. Бандурка, О. Ф. Скакун; Національний ун-т внутрішніх справ. Х.: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2017. – 336 с.

2. Бевзюк І. М. Професійна комунікативна компетентність майбутнього прокурора: навч. посіб. / І. М. Бевзюк, Л. М. Ширяєва; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К.: Правова єдність: Алерта, 2018. – 223 с.
3. Бралатан В. П. Професійна етика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко; Вінниц. держ. аграр. ун-т. – К.: Центр учбової л-ри, 2019. 251 с.
4. Гусарєв С. Д. Юридична деонтологія: навч. посібник / С. Д. Гусарєв, О.М. Карпов; Національна академія внутрішніх справ України. К.: [б.в.], 2018. 156 с.
5. Лозовой В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовой, О. В. Петришин; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2014. 172 с.
6. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.

V. Публічне право: методологія тлумачення і застосування

1. Методологія тлумачення та застосування інструментів публічного адміністрування
2. Методологія тлумачення та застосування адміністративної процедури в публічному праві
3. Методологія тлумачення та застосування принципу верховенства права і проблеми його забезпечення в Україні
4. Методологія тлумачення та застосування принципу законності та принципу правомірності в публічно-правових відносинах
5. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади
6. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина
7. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України
8. Службове право: питання теорії та методології. Публічна служба: правова природа та аксіологічний вимір
9. Конституційні підстави обмеження прав людини: особливості застосовування
10. Правова концепція адміністративного деліктного права
11. Методологія тлумачення та застосування принципів адміністративного судочинства України
12. Методологія тлумачення та застосування Європейських стандартів адміністративного судочинства
13. Аксіологічні аспекти юридичної відповідальності в сфері публічно-правових відносин
14. Особливості провадження в справі про адміністративний проступок
15. Правовий інструментарій судового та позасудового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень

Рекомендована література

1. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.]; за заг. ред. Н. Б.Писаренко. Харків: Право, 2019.190 с.
2. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / за заг. ред. Н. П.Матюхіної. Харків: Право, 2018. 172 с.
3. Основи публічного права України: навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред.к.ю.н., проф. А.Ю. Олійника, к.ю.н., доц. М.І. Кагадія. Київ: КНУТД; Дніпро: Ліра ЛТД, 2017. 448 с.
4. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка Володимира. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Геннадія. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ: ВД «Дакор», 2022.1256 с.

VI. Медіація як цінність

1. Медіація як світоглядний переворот.
2. Медіація як заперечення насильницьких порядків у суспільстві.
3. Медіація як вияв суб'єктності індивіда та заперечення патерналізму.
4. Спонтанність медіації.
5. Діалогічність (інтерсуб'єктивність) медіації.
6. Медіація як форма свободи.
7. Справедливість медіації.
8. Людське право на медіацію.
9. Особлива (подвійна) природа медіації як цінності.
10. Необхідність державно-приватного партнерства у сфері медіації.
11. Антропосоціокультурне поняття медіації як технік та технологій.
12. Міждисциплінарність медіації.
13. Довіра і соціальне партнерство як засадничі парадигми медіації.
14. Спадкоємність і мультикультурність медіації.
15. Медіація та судочинство як конкурентні взаємодоповнюючі цінності.

Рекомендована література

1. Закон України «Про медіацію» від 16 листопада 2021 року № 1875-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2022, № 7, ст.51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>
2. Гаврилюк Р. Зумовленість правової природи медіації буттєвим устроєм людського світу. Право України. 2018. № 5. С. 181-195.
3. Гаврилюк Р. Правова природа медіації як вислід буттєвих властивостей людини. Право України. 2018. № 3. С. 128-143.
4. Пацурківський Петро, Гаврилюк Руслана. Людське право на медіацію. Право України. 2020. №7. С. 212-229.
5. 4. Пацурківський Петро, Гаврилюк Руслана. Правосуддя та медіація як конкурентні взаємодоповнюючі системи вирішення конфліктів (спорів) у суспільстві. Право України. 2022. №2. С. 143-160.

VII. Приватне право: методологія тлумачення і застосування

1. Загальне вчення про правові категорії методології і застосування приватного права
2. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють предметну сферу приватноправових відносин
3. Методологія і застосування норм приватного права, що визначають правовий статус учасників приватноправових відносин
4. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері права власності в Україні
5. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері захисту особистих немайнових благ
6. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері відшкодування шкоди та притягнення особи до відповідальності
7. Методологічні форми застосування учасниками суспільних правовідносин норм приватного права у процесі реалізації правових приписів у класичний (традиційний) спосіб чи за допомогою цифрових (електронних) засобів комунікації
8. Методика застосування норм приватного права у сфері інтелектуальної власності: методологічні аспекти правореалізації з врахуванням останніх
9. Методологічні підходи до тлумачення умов цивільно-правових договорів.
10. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини про передачу майна у власність.

11. Методологія та методика застосування норм приватного права щодо виконання договорів в сфері надання фінансових послуг.
  12. Методологія і методика застосування норм приватного права у сфері договорів про передачу майна у користування.
  13. Методика застосування норм приватного права, що регламентують порядок належного виконання договорів про надання юридичних та фактичних послуг.
  14. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини в сфері найманої праці.
  15. Методика застосування правової конструкції договору в сімейних відносинах
-

Рекомендована література

1. Гриняк А. Б. Оновлення договірної регулювання приватноправових відносин в Україні: монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка, О. О. Кота, М. Д. Пленюк. Київ: НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 488 с.
2. Майданик Н. Р. Загальні положення методології вирішення цивільного спору судом. Теоретико-методологічні підходи до розуміння приватного права в сучасних умовах. *Приватне право і підприємництво*. 2019. С. 38-42.
3. Харитонов О. І. Приватне право як концепт. Том 3. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру: Фенікс 2019, 752 с.

VIII. Кримінальна юстиція

1. Принципи діяльності органів кримінальної юстиції з протидії злочинності
2. Міжнародні та європейські стандарти інституцій кримінальної юстиції
3. Правове забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції з протидії злочинності
4. Докази і доказування у кримінальному провадженні
5. Методологія та форми реалізації кримінальної відповідальності
6. Консенсуальні процедури у кримінальному провадженні
7. Соціальна роль суб'єктів кримінальної юстиції
8. Органи досудового розслідування кримінальних правопорушень
9. Завдання та принципи діяльності органів прокуратури
10. Реалізація функцій захисту та надання правової допомоги під час кримінальних проваджень
11. Стадії кримінального судочинства
12. Методологія та методика призначення покарання
13. Міжнародні стандарти та моделі антикорупційних інституцій
14. Пенітенціарна система України
15. Європейські стандарти пробації

Рекомендована література

1. Вапнярчук В.В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування: монографія. Харків: Юрайт, 2017. 408с.
2. Гловюк І.В., Лашук Н.Р. Сучасні тенденції розвитку кримінальної юстиції в Україні. В-во «БОНА», 2021. 388 с.
3. Дрозд, В. Г. Правове регулювання досудового розслідування: проблеми теорії та практики: монографія. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2018. 448 с.
4. Єрохін, В. В. Захисник як учасник кримінального провадження: моногр. / В. В. Єрохін, О. О. Юхно; за заг. ред. О. О. Юхна; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Панов, 2018. 240 с.
5. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, Висновками Верховного Суду України /упоряд. С.Г. Туманов. Харків: Право, 2019. 792 с.

6. Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : наук.-практ. комент. / А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан, С. С. Чернявський та ін .; Київ : Норма права, 2022. 278 с
7. Мовчан Р. О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми : монографія. Київ : Норма права, 2022. С. 186-187

Х. Антикору́пція і доб́рочесність

16. Кору́пція як глоба́льне явище.
17. Причини ко́рупції.
18. Види ко́рупції.
19. На́слідки ко́рупції.
20. Ме́ханізми проти́дії ко́рупції.
21. Суб'єкти проти́дії ко́рупції.
22. Концепції до́брочесності та ети́ки.
23. До́брочесність в осві́ті.
24. Ме́тоди вимірюва́ння ко́рупції.
25. Проти́дія ко́рупції в публі́чному секто́рі.
26. Ко́мплаєнс як інструме́нт проти́дії ко́рупції в приватно́му секто́рі.
27. Ро́ль громадя́нського суспі́льства у проти́дії ко́рупції.
28. Ко́рупція та пра́ва лю́дини.
29. Система ви́криття ко́рупційних право́порушень і захи́ст ви́кривачі́в.
30. Відпо́відальність за ко́рупційні або пов'язані з ко́рупцією право́порушення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7. Про запобігання ко́рупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
8. Антикору́пція та до́брочесність: навча́льно-мето́дичний ко́мплекс дисциплі́ни. Київ, 2023. 306 с.
9. Гвоздецький В.Д. Організа́ційно-право́ві засади запобігання і проти́дії ко́рупції в Украї́ні : монографія. Київ : МП Леся, 2018. 592 с.
10. Запо́бігання ко́рупції : підру́чник / Б.М. Голо́вкін, В.Ф. Обо́ленцев, М.В. Рома́нов та ін.; за заг. ред. Б. М. Голо́вкіна. Харків : Право, 2019. 296 с.
11. Трепак В. М. Проти́дія ко́рупції в Украї́ні: теорети́ко-прикладні пробле́ми: монографія. Львів: ЛНУ і́мені Іва́на Франка, 2020. 444 с.
12. До́брочесність та ети́ка. Навча́льний по́сібник. Серія уні́верситетських моду́лів. Організа́ція Об'є́днаних На́цій. Віде́нь. 2021. https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Teaching_Guide_final_UKR.pdf

Х. Ме́хані́зм захи́сту пра́в лю́дини

16. Пра́вовий ме́хані́зм захи́сту інвести́ційних проє́ктів
17. Ме́хані́зм захи́сту пра́в на зе́млю фі́зичних та юри́дичних о́сіб
18. Ме́хані́зм захи́сту пра́ва інтеле́ктуально́ї власно́сті
19. Ме́ханізми захи́сту від неспра́ведливого судочи́нства і спра́ведлива са́тисфакція́
20. Ме́ханізми захи́сту приватних інте́ресі́в
21. Ме́ханізми захи́сту публі́чних інте́ресі́в
22. Ме́хані́зм захи́сту персона́льних да́них
23. Ме́хані́зм захи́сту пра́ва на шлю́б
24. Ме́хані́зм захи́сту пра́ва на життя́
25. Ме́хані́зм захи́сту пра́ва на охоро́ну здоро́в'я
26. Ме́хані́зм захи́сту пра́в бі́женці́в та мі́гранті́в

27. Механізм захисту права на свободу вираження поглядів
28. Механізм захисту прав призовників, військовозобов'язаних та резервістів
29. Механізм вирішення колізій у правовому регулюванні
30. Механізм захисту права на гендерну рівність

Рекомендована література

6. Механізм захисту прав людини в Україні / під заг. Ред.. Є.Б. Кубка. К. : ПрАТ «Юридична практика», 2016. 656 с.
7. Ломжець Ю. Права людини та їх захист у сучасних реаліях : навчальний посібник. Одеса : Гельветика, 2020. 208 с.
8. Міхальов В.О. Права людини в Україні : навчально-методичний посібник. Одеса : Гельветика, 2020. 122 с.
9. Тертишник В.М. Права і свободи людини: навчальний посібник. Київ : Алерта, 2022. 432 с.
10. Наливайко Л., Степаненко К., Щербина Є. Міжнародний захист прав людини : навч. посібник /. Дніпро : ДДУВС, 2020. 260 с.

Для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПІ «Міжнародне право» спеціальності 293 Міжнародне право галузі знань 29 Міжнародні відносини

I. Верховенство права: методологія тлумачення і застосування

1. Верховенство права як цінність.
2. Природа (властивості) верховенства права.
3. Ознаки (форми прояву) верховенства права.
4. Поняття принципу верховенства права та його елементу.
5. Офіційне тлумачення принципу верховенства права Венеційською Комісією у спеціальній доповіді «Верховенство права» на 86-му пленарному засіданні Комісії 25-26 березня 2011 року та його особливості.
6. Загальна характеристика Еталонних тестів (мірила верховенства права), ухвалених Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні 11-12 березня 2016 року.
7. Законність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
8. Юридична визначеність як елемент принципу верховенства права та його зміст.
9. Запобігання зловживанню (надужиттю) повноваженнями як елемент принципу верховенства права та його зміст.
10. Рівність перед законом і недискримінація як елемент принципу верховенства права та його зміст.
11. Доступ до правосуддя як елемент принципу верховенства права та його зміст.
12. Запобігання корупції та конфлікту інтересів як елемент принципу верховенства права та його зміст.
13. Прецедентна практика тлумачення та застосування ЄСПЛ принципу верховенства права: новітні тенденції та особливості.
14. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ прав людини і основоположних свобод як реалізація принципу верховенства права.
15. Верховенство права як загальний принцип міжнародного і національного права.

Рекомендована література

1. Верховенство права. Доповідь, схвалена Венеціанською комісією на 86-му

пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 року) на основі коментарів, що їх надали: пан Пітер Ван Дайк (член Комісії, Нідерланди), пані Грет Галлер (член Комісії, Швейцарія), пан Джефрі Джауел (член комісії, Велика Британія) та пан Коарло Туорі (член комісії, Фінляндія). *Право України*, 2011. № 10. С.168-184.

2. Мірило правовладдя. Ухвалено Венеційською Комісією на 106-му пленарному засіданні (Венеція, 11-12 березня 2016 року). Схвалено Комітетом Міністрів (на рівні їх заступників) на 1263-му засіданні (6-7 вересня 2016 року). Схвалено Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи на 31-й сесії (19-21 жовтня 2016 року). Коментар. Глосарій. Пер. з англ. Сергія Головатого. Страсбург, 18 березня 2016 р. Дослідження № 711/2013. 164с.

3. Гаудер Пол. Верховенство права в реальному світі / Пол Гаудер; [пер.з англ.: Д. Вовк, В. Гончаров та ін.; кер. проекту Д. Лученко; наук. ред. Д. Вовк]. Харків: Право, 2018. 392 с.

4. Мірило верховенства права (правовладдя) національного рівня: практика України (Rule of law Checklist at national level: case of Ukraine) / за заг.ред. М.Козюбри, упорядники та автори коментарів: В.Венгер, А.Заєць, Є.Зверев, М.Козюбра, Ю.Матвеева, О.Цельєв; Центр дослідження проблем верховенства права та його втілення в національну практику України Національного університету «Києво-Могилянська академія». Київ, 2020.144

II. Європейська конвенція з прав людини: методологія тлумачення ізастосування

1. Зміст методології та принципів тлумачення ЄСПЛ Європейської конвенції про захист людських прав і основоположних свобод.
2. Правова природа рішень ЄСПЛ: «прецедентне право» чи *прецедентна* практика?
3. Прецедентна інтерпретація ЄСПЛ людських прав і основоположних свобод.
4. Поняття підстави та порядок звернення до Європейського суду з прав людини.
5. Порядок виконання рішень Європейського суду з прав людини.
6. Порядок тлумачення поняття «право на життя» у практиці ЄСПЛ.
7. Порядок тлумачення поняття «заборона катувань» у практиці ЄСПЛ.
8. Порядок тлумачення поняття «приватне та сімейне життя» у практиці ЄСПЛ.
9. Поняття заборони рабства та примусової праці в рішеннях Європейського суду з прав людини.
10. Поняття права на свободу в рішеннях Європейського суду з прав людини.
11. Поняття вичерпання національних засобів правового захисту як умова звернення до міжнародних судових органів в концепції права ЄСПЛ.
12. Правовий статус Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.
13. Застосування принципу пропорційності та забезпечення рівноваги інтересіву тлумаченні права ЄСПЛ.
14. Фактор врахування загальноновизнаних міжнародних стандартів і принципів міжнародного права у тлумаченні права ЄСПЛ.
15. Застосування доктрини зворотної дії закону в практиці Європейського суду з прав людини.

Рекомендована література

1. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини : навч. посіб. / Т.І.Дудаш. 2-ге вид., змінене і доповнене. Київ: Алерта, 2014. 488с.
2. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / Спілка адвокатів України ; Рада Європи ; Міжнародний центр з юридичного захисту прав людини / [О.Л. Жуковська (уклад. і наук.ред.)]. Київ: ЗАТ "Віпол", 2004.960 с.
3. І.Татарчук, Т.Дяків Європейське право (Право Європейського Союзу). Київ: Центр учбової літератури, 2021. 158 с.

III. Методологія наукових досліджень з теорії та практики міжнародного права

1. Основні методологічні підходи досліджень міжнародно-правових явищ.
2. Взаємозв'язок теорії та практики міжнародного права.
3. Система організації наукових досліджень в теорії та практиці міжнародного права.
4. Сучасні пріоритетні напрями наукових досліджень в теорії та практиці міжнародного права.
5. Система спеціальних методів міжнародно-правового дослідження.
6. Академічна культура та академічна добросовісність в дослідженнях в теорії та практиці міжнародного права.
7. Заходи для уникнення фактів академічної недобросовісності у науковій (творчій) та освітній діяльності науково-педагогічних та педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти у в теорії та практиці міжнародного права.
8. Заходи, спрямовані на дотримання академічної добросовісності для здобувачів освіти з міжнародного права.
9. Інформаційна база наукового дослідження в теорії та практиці міжнародного права.
10. Організація роботи з науково-теоретичними та емпіричними джерелами в теорії та практиці міжнародного права.
11. Структура наукового міжнародно-правового дослідження.
12. Етапи наукового міжнародно-правового дослідження.
13. Виклад результатів та апробація результатів наукового дослідження з міжнародного права.
14. Форми наукових праць з міжнародного права: тези доповідей, наукові статті, монографії, дисертації.
15. Загальні вимоги щодо написання наукової роботи міжнародно-правової тематики.

IV. Професійна відповідальність правника

1. Міжнародні та європейські стандарти професійної діяльності та відповідальності правника
2. Стандарт незалежності в професійній діяльності правника
3. Стандарт добросовісності в професійній діяльності правника
4. Стандарт об'єктивності в професійній діяльності правника
5. Стандарт справедливості в професійній діяльності правника
6. Стандарт відданості верховенству права та правам людини в професійній діяльності правника
7. Вимоги щодо несумісності у професійній діяльності правника
8. Конфіденційність та збереження професійної таємниці
9. Конфлікти інтересів та шляхи їх подолання у професійній діяльності правника
10. Етичні засади здійснення медіації
11. Професійна відповідальність правника-медіатора
12. Дисциплінарна відповідальність судді за порушення етичних стандартів
13. Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення етичних стандартів
14. Дисциплінарна відповідальність прокурора за порушення етичних стандартів
15. Дисциплінарна відповідальність нотаріуса за порушення етичних стандартів

Рекомендована література

1. Бандурка О. М. Юридична деонтологія: підруч. для вищ. закл. освіти МВС України / О. М. Бандурка, О. Ф. Скакун; Національний ун-т внутрішніх справ. Х.: Видавництво Національного університету внутрішніх справ, 2017. – 336 с.
2. Бевзюк І. М. Професійна комунікативна компетентність майбутнього прокурора: навч. посіб. / І. М. Бевзюк, Л. М. Ширяєва; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К.: Правова єдність: Алерта, 2018. – 223 с.
3. Бралатан В. П. Професійна етика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко; Вінниц. держ. аграр. ун-т. – К.: Центр учбової л-ри, 2019. 251 с.
4. Гусарев С. Д. Юридична деонтологія: навч. посібник / С. Д. Гусарев, О.М. Карпов; Національна академія внутрішніх справ України. К.: [б.в.], 2018. 156 с.
5. Лозовой В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовой, О. В. Петришин; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2014. 172 с.
6. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.

V. Публічне право: методологія тлумачення і застосування

1. Методологія тлумачення та застосування інструментів публічного адміністрування
2. Методологія тлумачення та застосування адміністративної процедури в публічному праві
3. Методологія тлумачення та застосування принципу верховенства права і проблеми його забезпечення в Україні
4. Методологія тлумачення та застосування принципу законності та принципу правомірності в публічно-правових відносинах
5. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади
6. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина
7. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України
8. Службове право: питання теорії та методології. Публічна служба: правова природа та аксіологічний вимір
9. Конституційні підстави обмеження прав людини: особливості застосовування
10. Правова концепція адміністративного деліктного права
11. Методологія тлумачення та застосування принципів адміністративного судочинства України
12. Методологія тлумачення та застосування Європейських стандартів адміністративного судочинства
13. Аксіологічні аспекти юридичної відповідальності в сфері публічно-правових відносин
14. Особливості провадження в справі про адміністративний проступок
15. Правовий інструментарій судового та позасудового захисту прав, свобод, інтересів особи від порушень з боку суб'єкта владних повноважень

Рекомендована література

2. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.]; за заг. ред. Н. Б.Писаренко. Харків: Право, 2019.190 с.
- 2.Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / за заг. ред. Н. П.Матюхіної. Харків: Право, 2018. 172 с.
- 3.Основи публічного права України: навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред.к.ю.н., проф. А.Ю.

Олійника, к.ю.н., доц. М.І. Кагадія. Київ: КНУТД; Дніпро: Ліра ЛТД, 2017. 448 с.
4.Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка Володимира. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Геннадія. Видання третє, змінене, доповнене і перероблене. Київ: ВД «Дакор», 2022.1256 с.

VI. Приватне право: методологія тлумачення і застосування

1. Загальне вчення про правові категорії методології і застосування приватного права
2. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють предметну сферу приватноправових відносин
3. Методологія і застосування норм приватного права, що визначають правовий статус учасників приватноправових відносин
4. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері права власності в Україні
5. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері захисту особистих немайнових благ
6. Методологія і застосування норм приватного права, що регулюють відносини у сфері відшкодування шкоди та притягнення особи до відповідальності
7. Методологічні форми застосування учасниками суспільних правовідносин норм приватного права у процесі реалізації правових приписів у класичний (традиційний) спосіб чи за допомогою цифрових (електронних) засобів комунікації.
8. Методика застосування норм приватного права у сфері інтелектуальної власності: методологічні аспекти правореалізації
9. Методологічні підходи до тлумачення умов цивільно-правових договорів.
10. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини про передачу майна у власність.
11. Методологія та методика застосування норм приватного права щодо виконання договорів в сфері надання фінансових послуг.
12. Методологія і методика застосування норм приватного права у сфері договорів про передачу майна у користування.
13. Методика застосування норм приватного права, що регламентують порядок належного виконання договорів про надання юридичних та фактичних послуг.
14. Методологія і методика застосування норм приватного права, що регулюють договірні відносини в сфері найманої праці.
15. Методика застосування правової конструкції договору в сімейних відносинах.

Рекомендована література:

1. Гриняк А. Б. Оновлення договірної регулювання приватноправових відносин в Україні: монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка, О. О. Кота, М. Д. Пленюк. Київ: НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 488 с.
2. Майданик Н. Р. Загальні положення методології вирішення цивільного спору судом. Теоретико-методологічні підходи до розуміння приватного права в сучасних умовах. Приватне право і підприємництво. 2019. С. 38-42.
3. Харитоновна О. І. Приватне право як концепт. Том 3. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру: Фенікс 2019, 752 с.

VII. Міжнародне кримінальне право

1. Визначення міжнародного гуманітарного права або права збройних конфліктів.
2. Характеристика міжнародного збройного конфлікту та правового режиму окупації.
3. Особливості неміжнародного збройного конфлікту.
4. Розмежування міжнародного та неміжнародного збройного конфлікту.
5. Умови застосування міжнародного гуманітарного права.

6. Кваліфікація збройного конфлікту на території України відповідно до законодавства України.
7. Джерела та суб'єкти міжнародного гуманітарного права. Принципи міжнародного гуманітарного права.
8. Види та учасники збройних конфліктів.
9. Початок війни та її правові наслідки.
10. Театр війни у міжнародному гуманітарному праві.
11. Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 року та додаткові до них Протоколи
12. Правові засади положень Кримінального кодексу України за порушення законів та звичаїв війни
13. Реалізація концепції юрисдикції держав у заснуванні та діяльності Нюрнберзького і Токійського воєнних трибуналів.
14. Особливості Римського Статуту Міжнародного кримінального Суду
15. Проблеми у застосуванні норм міжнародного кримінального права в Україні

Рекомендована література:

1. Римський статут Міжнародного кримінального суду. 1998.
URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_588
2. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#3035129>.
3. Женевська конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії зі складу збройних сил на морі від 12 серпня 1949 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_152
4. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_154
5. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_199

VIII. Структура ЄС

1. Міжнародно-правовий статус Європейського Союзу.
2. Європейський парламент як представницький орган інституційної системи Євросоюзу.
3. Європейська рада як політичний координаційний інститут ЄС.
4. Рада Європейського союзу як законодавчий та виконавчий інститут структури Європейського Союзу.
5. Комісія ЄС: місце та роль в системі інститутів Євросоюзу.
6. Загальна характеристика судової системи ЄС.
7. Права людини у практиці Суду ЄС.
8. Рахункова палата як інститут фінансового контролю ЄС.
9. Європейський центральний банк в умовах євроінтеграції.
10. Економічно-соціальний комітет, як дорадчий орган ЄС.
11. Комітет регіонів Європейського Союзу: загальна характеристика.
12. Агенції Європейського Союзу: поняття та види.
13. Інститут Омбудсмена в структурі ЄС.
14. Європейський інвестиційний банк як установа ЄС.
15. Співробітництво України та установ Європейського Союзу

Рекомендована література

1. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. – Вид. 10-те, змінене і допов. – Харків : Право, 2021. – 484 с.
2. Європейське право: право Європейського союзу: підручник: у трьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова К. : Ін Юре, 2015 -312 с.

3. Право Європейського Союзу. Європейське право прав людини (в питаннях і відповідях) : навч.-довідк. посіб. / [Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.] ; за заг. ред. І. В. Яковюка. – Харків : Право, 2021. – 256 с. ISBN 978-966
4. Петров Р.А. Право Європейського Союзу / За ред. Петрова Р.А. К.: Істина, 2017. 386 с.

ІХ. Міжнародне комерційне право

1. Поняття, особливості та загальна характеристика міжнародного комерційного права
2. Загальна характеристика та особливості джерел міжнародного комерційного права
3. Міжнародні конвенції (трактати, договори, угоди) як джерело міжнародного комерційного права
4. Звичаєве міжнародне комерційне право
5. Конвенційне (договірне) міжнародне комерційне право
6. Нові акти міжнародної уніфікації загальної частини договірної та зобов'язального права
7. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА та його Модельні закони
8. Принципи європейського договірної права (Принципи Ландо)
9. Звід принципів, правил і вимог *lex mercatoria* CENTRAL (СЕНТРАЛ)
10. Принципи європейського права, згідно Проекту спільної системи підходів (DCFR)
11. Принципи європейського права
12. ЮНСІТРАЛ та його Типові закони
13. Акти Міжнародної торгової палати
14. Європейське наднаціональне міжнародне торгове право
15. Право Світової організації торгівлі (СОТ)

Рекомендована література:

1. Голубєва В.О. Міжнародне торговельне право: Навчальний посібник. Київ : ВЦ Академії адвокатури України АPress, 2015. 381 с.
2. Коломацька С. П. Транснаціональне торгове право: навч. посіб. / С. П. Коломацька. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 204 с.
3. Мирошніченко В.О. Міжнародне торгове право у схемах, таблицях і визначеннях: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 142 с.
4. Міжнародно-правове регулювання відносин у сфері торгівлі. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/4193a46fd3158f61431118d4650a1fc4.pdf>
5. Мокій А. І. Міжнародні організації: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. Г. Бабець. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 279 с.

Х. Міжнародне сімейне право

1. Розкрийте поняття та види колізійних норм, що регулюють сімейні відносини з іноземним елементом.
2. Охарактеризуйте міжнародний договір як джерело міжнародного сімейного права.
3. Здійсніть аналіз матеріально-правового регулювання міжнародних сімейних відносин.
4. Проаналізуйте судову практику у системі джерел міжнародного сімейного права.
5. Вкажіть значення принципу застосування більш сприятливого права для слабкої сторони відносин у міжнародному сімейному праві.
6. Розкрийте порядок оформлення шлюбу в міжнародному сімейному праві.
7. Здійсніть порівняльно-правовий аналіз визнання шлюбу недійсним за українським та іноземним законодавством.
8. Охарактеризуйте правовий режим майна подружжя в міжнародному сімейному праві.

9. Назвіть основні ознаки та властивості шлюбного договору в міжнародному сімейному праві.
10. Проаналізуйте особисті немайнові та майнові права і обов'язки батьків та дітей за українським законодавством та законодавством іноземних країн.
11. Назвіть особливості усиновлення дитини, яка є громадянином України, але проживає за межами України.
12. Розкрийте особливості Застосування сприятливого права у відносинах опіки та піклування з іноземним елементом.
13. Розкрийте правову процедуру усиновлення в Україні іноземцем дитини, яка є іноземцем або особою без громадянства.
14. Проаналізуйте практику визнання іноземних судових рішень щодо розірвання шлюбу.
15. Назвіть особливості колізійно-правового регулювання опіки та піклування в міжнародному сімейному праві.

Рекомендована література

1. Міжнародне сімейне право: принципи та особливості колізійного і уніфікаційного регулювання: монографія / В. Я. Калакура. – К.: Алерта, 2017. – 434 с
2. Ватрас В.А. Джерела сімейного права: проблеми теорії та практики: монографія. Хмельницький. 2020. 824 с.
3. Бондарева К.В. Актуальні проблеми міжнародного сімейного права. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2018. № 2. С. 148–159.
4. Калакура В. Я. Міжнародне сімейне право: принципи та особливості колізійного і уніфікаційного регулювання : монографія. Київ : Правова єдність : Алерта, 2017. 433 с.
5. Менджул М.В. Порівняльне сімейне право: навчальний посібник. Ужгород: РІК-У, 2021. 296 с.

XI. Міжнародне фінансове право

1. Поняття та предмет міжнародного фінансового права
2. Взаємозв'язок міжнародного фінансового права та національного фінансового права
3. Міжнародний фінансовий правопорядок і міжнародний економічний правопорядок: питання співвідношення та галузевої самостійності
4. Система принципів міжнародного фінансового права.
5. Роль міжнародних міжурядових фінансових організацій у правовому регулюванні міжнародної фінансової системи
6. Проблема правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій, субнаціональних осіб, ТНК і фізичних осіб у міжнародному фінансовому правопорядку
7. Юридична природа, структура і функції Міжнародного валютного фонду
8. Поняття та предмет міжнародного податкового права.
9. Система міжнародно-правових норм щодо уникнення подвійного оподаткування
10. Особливості міжнародного інвестиційного правопорядку
11. Міжнародно-правові механізми захисту іноземних інвестицій.
12. Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних спорів
13. Джерела міжнародно-правового регулювання боротьби з корупцією, відмиванням «брудних» грошей та фінансуванню тероризму
14. Особливості фінансового правопорядку Європейського Союзу
15. Фінансова політика України як суб'єкта міжнародного фінансового правопорядку: детермінанти та основні напрямки реалізації

Рекомендована література

1. Вайцеховська О.Р. Міжнародний фінансовий правопорядок: теоретичні засади та сучасний стан розвитку : монографія. Чернівці : Друк Арт, 2019. 560 с.
2. Лазебник Л. Л. Міжнародне фінансове право : навч. посіб. / Л. Л. Лазебник, М. Ф. Анісімова ; гол. ред. П. В. Пашко ; Ун-т держ. фіскал. служби України., 2-ге вид., оновл. і допов. Ірпінь : 33 УДФСУ, 2017. 700 с.
3. Ковавльчук К.Ф. Міжнародні кредитно-фінансові та валютні операції: навч. Посібн./К.Ф.Ковальчук, Д.Є.Козенков, Ю.Г.Момот. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 150с.
4. Міжнародні валютно-кредитні відносини: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Патица Н.І. Київ, 2012. 566 с.
5. Brummer C. How International Financial Law Works (and How it Doesn't). The Georgetown Law Journal. 2011. Vol. 99. P. 257-327.

XII. Академічне юридичне письмо (Academic Legal Writing)

1. «Академічне юридичне письмо (Academic Legal writing)»Background to Writing
2. Avoiding Plagiarism
3. From Titles to Outlines Evaluating Texts
4. Understanding Purpose and Register
5. Selecting Key Points. Note-making
6. Paraphrasing. Summary Writing
7. Combining Sources
8. Framing Your Thoughts
9. Phrasing Your Sentences
10. Principles Mainly for Analytical and Persuasive Writing
11. Principles Mainly for Legal Drafting
12. Principles for Document Design
13. Principles for Document Design
14. Formal Letters. CVs
15. Reporting and Designing Surveys. Taking Ideas from Sources

Рекомендована література

1. Evans V., Dooley J., Smith D.J. Law Career Path Law /V.Evans, J.Dooley, D.J.Smith - Newbury: Express Publishing, 2011. – 40 p.
2. English for law Students. What is Law?: Training manual / Укл. Петренко О. Д. – Чернівці: Рута, 2009. – 76 с.
3. Murphy, Raymond Essential Grammar in Use / Raymond Murphy. Cambridge University Press, 2013. – 319 p.
4. Oxford Practice Grammar Intermediate / John Eastwood. Pap: Cdr Ed., 2014. 425 p.
5. Paterson K. Oxford Grammar for EAP: English grammar and practice for Academic Purposes. Oxford: OUP Oxford, 2013. 288 p.

XIII. Громадянство в ЄС

1. Права людини в ЄС: загальні положення.
2. Еволюція поняття „громадянство” та специфіка інституту громадянства ЄС.
3. Основи правового статусу людини в Хартії ЄС про основні права 2000р.
4. Наднаціональне громадянство: загальні положення.
5. Механізм захисту прав людини в ЄС.
6. Політико-правовий статус громадянина ЄС.

7. Соціально-економічні гарантії громадян ЄС.
8. Інституційні гарантії захисту права громадян в ЄС.
9. Правові засади спільної імміграційної політики ЄС.
10. Інструментарій Європейської політики сусідства.
11. Нормативні акти видані в рамках медичних прав громадян ЄС.
12. Дипломатичний захист громадян ЄС.
13. Майнова відповідальність держав-членів за порушення прав, установлених нормами ЄС.
14. Хартія ЄС про основні права 2000р. про громадянство ЄС.
15. Вибірчі права громадян ЄС.

Рекомендована література

1. Європейське право: Право Європейського Союзу: підручн. У трьох кн. за заг. ред.. В.І. Муравйова. К.: Ін Юре, 2015. Кн.. перша. Інституційне право Європейського Союзу. К.: Ін Юре, 2015. 312с.; Кн.. друга: Матеріальне право Європейського Союзу. К.: Ін Юре, 2015. 456 с.; Кн. третя: Право зовнішніх зносин Європейського Союзу. К.: Ін Юре, 2015. 408с. Кн. четверта: Матеріальне право Європейського союзу. К.: Ін Юре, 2016.
2. Право Європейського Союзу: підручн. за ред. Вишнякова. Одеса: Фенікс, 2013. 883с.
3. Craig P., Gráinne de Búrca EU Law: Text, Cases, and Materials UK Version (7th edn), Oxford University Press, 2020, 1440 p.
4. Яковюк І.В. Громадянство ЄС: поняття і співвідношення з національним громадянством. Проблеми законності. 2010. Вип. 107. С. 13-22.